

ten, die van hier naar Noord-Amerika waren vertrokken; zij was niet aan onrechtzinnigheid bij de Dutch Reformed, maar aan bijzondere oorzaken te wijten. Na nog onderscheiden vragen hem gesteld te hebben beantwoord, verklaart Van Raalte dat het zijn innigste wensch en die zijner medebroeders is, dat er eene Commissie van uit ons midden kennis zoude komen maken met hen en zich alzoo van de toestanden zou kunnen overtuigen en ook opdat er eene gemeenschappelijke actie op het gebied der zending of anderszins mocht tot stand komen. De ervaring toefte leerde, aldus Van Raalte, dat persoonlijk samen zijn en gemeenschappelijk samenwerken de hand der kerken veel nauwer samenbond, dan slechts schriftelijke correspondentie.

Na dit alles reikt de Praeses aan Van Raalte en in hem aan de Kerk in Noord-Amerika de broederhand en verklaart de Synode zich bereid, om zooveel mogelijk de gemeenschap met de Kerk te onderhouden en met der daad te bevestigen.

Met ontroering en bewogen van gemoed dankt Van Raalte voor dit vernieuwde bewijs van liefde en toegenegenheid, en spreekt den wensch uit, dat de hand hier aangeknoopt het middel moge zijn, om onder Gods zegen het gescheurde en afgedoolde in Amerika te redden en de broederlijke liefde en eenheid aldaar weer te herstellen.

De vergadering zingt daarna van Psalm honderd vier en dertig:

Dat 's Heeren zegen op u daal;
Zijn gunst uit Zion u bestraal;
Hij schiep 't heelal, Zijn Naam ter eer;
Looft, looft dan aller heeren Heer.

G. KEIZER.

PERS-SCHOUW.

Tegenspraak.

Onlangs bracht ik de gedenkschriften van graaf Witte ter sprake, die een boekje opendeeld over mevrouw Blavatsky en met name over het tijdperk van haar leven, waarin zij aan de theosophie het licht heeft gegeven. Daaruit zou niet minder mogen geconcludeerd, dan dat aan de geboorte dier richting een ergerlijke smet kleefde. Het was te verwachten, dat van theosophische zijde hierop tegenspraak zou komen. Eerlijkheidshalve vermelden we ook die. De „N. R. Ct.” brengt het volgende verslag uit over een gehouden vergadering:

Naar aanleiding van opzienbare onthullingen van graaf Witte in „The Daily Telegraph” heeft de Haagsche loge van de Theosofische vereeniging gisteravond een vergadering belegd, waarin mevrouw W. A. L. Ros—Vrijman een en ander heeft verteld over het leven en werken van mevrouw Blavatsky. De vergadering was zeer druk bezocht.

De bronnen van spreekster zijn het verhaal van mevrouw B.'s leven, zooals haar zuster het heeft beschreven, brieven van haar tante, gelicht uit familiearchieven; brieven van haar vriend en medestander Olcott; van een leerling; van mevrouw Annie Besant; getuigenissen van haar particulieren secretaris en van verschillende voormannen in Engelsche kringen. Menschen, die haar kenden, terwijl graaf Witte nog een kind was toen zij leefde.

Haar vrouwelijke familieleden hebben geen schijn of schaduw op haar levensgedrag geworpen. Met eerbied spraken en schreven zij over haar, terwijl men toch weet, dat vrouwen elkander niet sparen, als er iets op haar zedelijk gedrag is aan te merken.

Een kernachtig verschil tusschen de tweerlei bronnen zal spreekster noemen. De laatste zijn allen geen bewonderaars van mevrouw B. Kolonel Olcott schrijft o.a. dat hij haar niet één onrechtvaardigheid, zoo zwaar als een veder, wilde aanrekenen.

Mevrouw Ros vertelde nu uitvoerig van Helene Blavatsky's jeugd en van haar reizen.

Een leugen is 't, dat men niet wist, waar zij was. Haar vader heeft zij steeds geschreven, maar voor haar man wilde zij 't niet weten. En dat zij kelnorin of paardrijster is geweest, is ook een onwaarheid. Haar reizen gaf in dien tijd stof tot lasterpraat, om dat men haar nooit heeft begrepen.

Zij kwam dus terug en toonde haar gaven. Haar familie kende haar psychische macht. Het is dus niet juist, dat men er niet van wist. Haar vader was steeds haar medewerker. Weer is ze naar Indië gegaan, vanwaar ze terugkwam om leven in te blazen in de religie, een dam op te werpen tegen het materialisme; om spiritisme en spiritualisme ingang te doen vinden. Haar poging om met spiritisten een beweging tot stand te brengen, moest zij teleurgesteld, opgeven.

In New York is zij de gast van Olcott geweest. Alle verhalen omtrent haar onzedelijkheid verklaarde hij als laster.

Zij was geen godin, maar een groot mensch met enkele kleine fouten, zegt Olcott.

In 1891 stierf zij aan haar schrijftafel. Een leven van zwaren arbeid heeft zij geleid. Van 's morgens 5 uur tot 's nachts 1 à 2 uur schreef ze, hoewel haar lichaam geweldig leed door reumatische en slechten bloedsomloop. Haar werk was het aantoonen van de geestelijke eenheid der menscheit, het verband tusschen alle groote wereldgodsdiensten en wijsbegeerte. Haar groote kennis is in haar geschriften neergelegd.

Aanbidders doen wij haar niet, eindigde spr., zelve heeft zij dat allerminst gewenscht.

Wij willen blijven werken voor de verbreiding van haar leer, die voor ons is geworden de steun van ons leven, het licht op onzen weg.

Dat hierna het gezag van een man als graaf Witte is omgestooten zal wel niemand, die geen theosoof is, beweren. De argumentatie van de

spreekster was, voorzover die naar een verslag kan worden beoordeeld, zwak. Vooral dat beroep op vrouwelijke familieleden is wel aan eenige bedenking onderhevig. Een diepgaand historisch onderzoek van onpartijdige personen zou hier de eenige oplossing zijn.

Onsterfelijkheid.

Tot de leerstellingen, welke de theosophie propageert, behoort ook die der onsterfelijkheid. Velen hebben haar daarom begroot als een welkome hulp voor het christendom. Maar de vorm, waarin zij die leer voordraagt, doet uitroepen: non tali auxilio (van zulk een hulp zijn we niet gediend). Trouwens er wordt in onzen tijd heel wat over onsterfelijkheid gebazeld, waaraan ten eenenmale alle christelijke, schriftuurlijke gedachte vreemd is. Dr. H. Bakker wijst daarop in de „Gereformeerde Kerk”:

Nu vele onzer tijdgenooten, welliswaar door schade en schande, weer zoo wijs geworden zijn, dat zij begripen, dat de mensch zeer zeker niet alleen in de wereld is om het tot een garage met minstens twee luxe auto's te brengen; of tot een van de winstgevendste haantjes in onze helaas! steeds groeiende ambtenaarswereld; of tot een eigen badkamer, zooals de sociale verlossers wanen; ik zeg, nu zij weer zoo wijs geworden zijn, hebben zij ontdekt, dat de wereld, waarin wij niet leven, oneindig dieper perspectieven heeft, dan die „welke ons daar juist lopt.”

Zoo gebeurt het, dat men tegenwoordig in letterkundige en geleerde kringen weer nadenkt over God. En over eeuwige waarden.

Ook over onsterfelijkheid. Nietzsche moest immers, zijns ondanks, ook al bekennen: „ik heb u lief, o eeuwigheid, o diepe, diepe eeuwigheid!” Dat men daarbij dan bewijst, hoe leelijk men in vorige tijden van de kook is geraakt, moet niemand die wat verder ziet dan zijn neus lang is, verbazen.

Hoor b.v. zulk een zoekenden mensch uit dezen modernen tijd dweepen: „Want ik heb de bloemen lief en de heesters en de hagedissen en de zonlegende rotsen hier tot aanbiddens toe en ik voel me geheel één met hen. Ben ik daarvoor al niet absoluut onsterfelijk? Vergaet den geleerde, dokter in de medicijnen en in de filosofie, die weinig succes op de wereld heeft; maar deze, die met hem één zijn geworden, blijven over. Zelfs zijn stof wordt eenmaal zulk een heester? Zijn verlangen wordt herboren in den trekvogel; zijn liefde in het geluk in andere menschenziel!”

Dat komt dus hierop meer, waarde meester droomer. Dat gij op den duur overgaat tot stof. Maar uit dat stof zal in de toekomst een heester nieuwe levenssappen putten. En een trekvogel zal zich weer voeden met de zaadjes van dien heester. En een mensch van over vijftig of honderd jaar zal zich vermeiden in de schaduw van dien heester. Zoo zal uit den dood het leven herboren worden. En dat nu troost u, o sterveling, temidden van het weinige succes, dat gij in de wereld hebt. Dat brengt u tot den zaligen jubel, dat gij absoluut onsterfelijk zijt.

Inderdaad, wel is een kinderhand spoedig gevuld. De hand van dezen modernen zoeker laat zich zelfs vullen met „de eeuwigheid der stof.”

Als dat nu een troost voor den mensch dezer twintigste eeuw is, beide in het leven en in het sterven, dan kan ik nog heel wat troostgronden voor hem opduiken. Laat hij dan maar eens naar het Waterlooplein gaan en het ond-roest dat daar uitgestald ligt, bekijken en zich daar zelf mee vergelijken, en hij kan getroost zijn. Of naar het Uddelermeer fietsen en daar een bad nemen en al zwemmende de golfjes klieven, en hij de gedachte dat de natuur hem moet dienen kan hij getroost zijn. Of zijn kloerkast opendoen en zijn winterjas bekijken, die zoo wollig als hij aanvoelt eenmaal op den rug van een schaap zat, dat weer zijn voedsel genoot van een bodem, die vruchtbaar werd gemaakt door het stof van menschen. Of... maar de zaak waarover ik het heb, is immers te leeder dan dat ik zou spotten.

Men wil vastigheid en troost.

Men zoekt die in de eeuwige dingen.

Maar men is (blijkt het niet uit de daarvan afgeschreven bespiegeling over de onsterfelijkheid?) nog in hart en nieren materialist. Door de stof eeuwig, te verklaren en den naam God of geest te schrijven op alles wat is, denkt men uit de impasse te geraken waarin men met zijn materialisme gekomen is.

In plaats van zich ervan los te maken. En zich neer te buigen, niet voor den pantheïstischen God, dien men in zich zelf en in alle dingen meent te ontdekken, maar voor den God en Vader van onzen Heere Jezus Christus.

De Oorsprong van het Leven.

Niet alleen inzake de onsterfelijkheid, maar ook wat het vraagstuk van den oorsprong van het leven aangaat is men van ongelooft zijde niet zoo zeker meer als voorheen. Openhartig is in deze de bekentenis van den physiologischen medewerker van de „Haagsche Post”:

In mijn vorigen brief heb ik geschreven, dat naar onze vaste ervaring, leven slechts uit leven voort kan komen. Elk levend wezen, hetzij plant, dier of mensch, is ontstaan uit een ander dergelijk wezen: omne vivans ex vivo. Het geslacht der wetenschappelijke menschen, dat voor een halve eeuw nog meende, dat men levende bacillen uit een mengsel van stoffen in een fleschje kan doen groeien, is uitgestorven. Men heeft overtuigend bewezen, dat in de gevallen, waarin

er schijnbaar levende wezens ontstaan waren, deze door een kunstfout van buitenaf in het fleschje waren gebracht of er van te voren al in waren. Heeft men alle „kiemen” van te voren gedood (door koken!) en zorgt men er voor, dat geen kiemen van buiten in het buisje of fleschje kunnen doordringen („stof” uit de atmosfeer bevat dui-zenderlei levende kiemen), dan blijft het mengsel voor goed „steriel”, dus zonder dat er zich leven in verloopt. Niemand heeft ooit gezien, dat iets levends zich uit doode stof ontwikkeld heeft. Niemand gelooft meer aan generatio spontanea of generatio alquivoca of abiogenesis of met welke mooie woorden men het wonder van het ontstaan van leven uit het levenlooze ook wil aanduiden.

Toch kan ook hij er niet toe komen toe te geven, dat de christelijke scheppingsleer hier de enige uitkomst biedt. Dit staat voor hem vast: eens heeft de aarde in een toestand verkeerd, dat leven op of in haar onmogelijk was. De theorie, dat het leven door meteorieten uit andere wereldlichamen op onze planeet is overgebracht, debiteert volgens hem een onwaarschijnlijkheid. Bovendien verplaatst zij slechts het probleem. Want hoe is het leven dan elders ontstaan? Helas! begaaf hij de inkonsekwentie van aan te nemen, dat het in de ontwikkelingsgeschiedenis te eeniger tijd is mogelijk geweest, dat uit een bijzondere vermenging en binding van eenige scheikundige elementen levend eiwit is ontstaan. Daarmee wordt hij dus aan zijn uitgangspunt: het levende kan niet zijn voortgekomen uit het levenlooze, ontrouw. Wel is hij gedwongen er nog aan toe te voegen: „Maar hoe dat mogelijk is geweest, daarover bestaan slechts geleerde fantasieën, die ik mijn lezers sparen wil.”

Niet terug.

Men ziet hieruit weer, hoe wij apologetisch bijzonder sterk staan. Moest vooral de apologetiek onder ons niet meer worden beoefend. Wie den stand van heden vergelijkt met dien van twintig, dertig jaar geleden, tast het verschil. Daarom stelt onze tijd zoo geheel andere eischen. Wij kunnen en mogen niet terug. Wat we alleen noodig hebben is de leiding van Gods Geest, die ons den nood onzer tijden doe verstaan en ons het juiste woord leere spreken. Terecht zegt Dr. v. d. Linden in de „Gerof. Kk. voor 's-Gravenhage”:

Niet terug. Maar naar boven; naar Gods verborgenheid alleen. In het geestelijke. Maar... dit geldt ook ons kerkelijk leven. Het eene sluit het andere in.

Er zijn in vroeger dagen kostelijke woorden gesproken en geschreven. Ik zou ze met beide tijdperken, dat der Scheiding en dat der Doleantie kunnen aanhalen, woorden om nooit te vergeten. Maar ze kunnen ons zelfs geen oogenblik dienen, als we er niet in leven.

En zijn we er, d.w.z. komen we tot de verborgenheid Gods, wordt de Heilige Geest onze Leidman, dan spreken we gelijk onze vadersen het deden. O, 't gaat in de geschiedenis der kerk om de eere des Heiligen Geestes. Hem mis-kennen wij, bedroeven wij, doen wij smarten aan. Daarom — zegt Jesaja — is Hij in een vijand verkeerd. Mijne broeders, hier ligt onze fout, onze jammer, de vruchteloosheid van ons werk.

Ik geloof in den Heiligen Geest, dat is voor de kerk, niet het minst dezer tijden, een ontzaggelijk leerstuk. Geen beroep ook op den uilnemendsten van onze mannen kan „in deze dagen van afval en verwarring, van ontevredenheid en critiek aan de ééne zijde en van fanatiek conservatisme aan den anderen kant” (Alders) ons heil brengen. Maar alleen een beroep op den Heiligen Geest. Hij is het, die onze dorre plaatsen bevochtigt, die onze diepte nooden peilt, die ook de dienaren gordt en zalf, die ze ten volle inleedt in hun geheel ééne taak. Zij arbeiden voor twee werelden. Wie is bekwaam tot dit werk, tot een verantwoordelijkheid zoo overweldigend dan de man alleen, die des Geestes leiding en leering geniet? Talent, geleerdheid, wel sprekendheid, diepten van gedachten, een lieflijke voordracht, dat alles brengt geen ware vrucht zonder zalving des H. Geestes.

Maar is deze er, dan gaat het aan op den bouw, de stichting, den wasdom en bloei der kerk.

Dan geschiedt er reformatische arbeid. Dan wijkt alle verwarring, komt er vastheid, orde, éénheid.

Neen, we behoeven niet terug naar een vroegere periode. Geen: „Och, of ik ware als in de dagen van ouds”, past op onze lippen. Maar onzer zij een eenparig, ootmoedig, diep afhankelijk en geloovig beroep op den Heiligen Geest. En dat te meer, als wij letten op den ontzaggelijken ernst der tijden. Terwijl Europa ligt te zieltoegen, nadat het bang geroep van oorlog vier jaren aaneen over de beroerde natien is heengegaan, komen ontzettende weeten de ontreddende volken verschrikken. Werkeloosheid, revolutie, hongersnood, anarchisme, bolsjewisme, 't een we is er niet of het andere dreigt. Teekenen der tijden zijn het, die ons zeggen, dat een groote, geestelijke crisis nadert.

Moet de kerk van Christus den nood niet inleven, dat de van God gezalfde Koning Zich openbare als de groote Zaligmaker van zondaren? Verlangt de Bruid hier niet naar? Moet ze niet roepen uit den diepsten nood, dat Hij toch komt? Welnu, ons aller beroep zij op den Heiligen Geest. Hij alleen kan Christus in en door Zijn kerk openbaren. Hij alleen kan eenheid verwekken onder Gods volk. Eenheid en vrede. Als Hij de stroomen des heils over Gods akker doet vloeien, zullen de alleenstaande plassen tot een meer worden; die des

en, deze
Hesche
waren,
gehoed
lat geen
kunnen
wat dui-
mengsel
h loven
dat iets
eft Nie-
ponta-
biinge-
nen het
t leven.

geven,
eenige
heeft
ven op
dat het
ldicha-
ebiteert
vendien
hoe is
gaat hij
het in
is mo-
nenging
dien le-
hij dus
het zijn
Wel is
„Maar
bestaan
ers spa-

terug.
sch bij-
logetiek
ie den
twintig.
om stelt
kunnen
ig heb-
ns dent
juiste
d. L(in-
“

te ver-
Maar...
et eene

den ge-
ide tijd-
eleantie
regelen.
dienen,

de ver-
st onze
ren het
terk om
en mis-
en nan-
vijand
al, onze
k.

si, dat
en, een
den uit-
e dagen
heid en
ek con-
ers) ons
p den
e dorre
n peilt,
ze ten
ij arbei-
tot dit
overstel-
leiding
rekend-
e voor-
zonder

a bouw,
erk.
id. Dan
de, één.

n vroe-
In de
r onzer
elijk en
st. En
en ernst
nadat
en over
ontzet-
brikken.
chisme,
andere
zeggen.

niet in-
h open-
n? Ver-
roepen
Welnu,
est. Hij
naren.
de volk-
es heils
alleen-
lie des

Heeren zijn zullen zich bij één voegen en 't zal worden als op den Pinksterdag: één hart en één ziele.

De ouderling oppermachtig?

„Niet terug”. Zoo wil het ook de steeds ietwat vermakelijke heer v. G. Z. (van Gereformeerde zijde) in de „N. R. Ct.” 't is eigenlijk jammer, dat de krokodillentranen naar het rijk der legenden zijn verwezen. De Kerknieuws-rubriek in genoemd blad was anders zoo'n beste Nijl en de heer v. G. Z. zoo'n beste huiler. Ach, waarom die man al niet treurt! 't is niet om te gelooven. Nu eens gelden zijn tranen het proces Netelenbos, dan weder de breuk van Wisse. Verleden week zat hem de jeugouderling dwars. En nu de ouderling als zoodanig.

Ziehier de beeltenis van den Gereformeerden ouderling, door v. G. Z. geconterfeet:

De Gereformeerde ouderling is een ijverig man, hij werkt in den regel veel voor zijn gemeente, maar toch meenen wij, dat zijn arbeid niet altijd voordeel voor zijn Kerk afwerpt. Het zou voor menige gemeente bevorderlijk zijn, als zij eens een heel stel nieuwe ouderlingen kreeg. In maar al te veel gevallen wordt gezondigd tegen de Dordtsche Kerkenorde, die verplichte afdeling eischt. Veelal worden de afredenden terstond verkiezbaar gesteld met het gevolg, dat steeds dezelfde personen in den kerkeraad zitting hebben. De enkele nieuwigheid, die af en toe een plaats in het sanhedrin wordt waardig gekend, kan geen wijziging brengen in den geest, die daar heerscht en ook hij neemt al spoedig de eigenaardigheden der ouderlingen over. Daar de ouderling instancematig een afkeer heeft van al wat nieuw en ongewoon is, zoekt hij elke verandering tegen te houden. Hij voelt waar gevaar dreigt. Hij heeft geen lange verhandelingen noodig over vraagstukken die aan de orde van den dag zijn om zijn houding te bepalen.

Die ouderling is de gevreesde man. Hij heeft een bloeddorstigen aard. Hij maakt vooraanstaande mannen in onze kerken nerveus. Hoor maar:

Als de ouderling de schare ongerust gemaakt heeft en haar er van doordrongen heeft, dat er gevaar dreigt, dan hebben gewoonlijk de officiële leidschenden der orthodoxie, in de Geref. Kerk zoowel als daar buiten, de gewoonte zich met den stroom mee te laten drijven en zich aan het hoofd der verontrusten te plaatsen, die om veiligheidsmaatregelen roepen. In de Geref. Kerken wordt het gevaar steeds grooter, dat predikanten zich door de conservatieve elementen zullen laten misbruiken tot het doen van uitspraken, die zij uit eigen beweging nooit zouden hebben gedaan, tengevolge van het wantrouwen, dat in die Kerken heerscht jegens predikanten van wie men gist, dat zij niet zuiver in de leer zijn. Het offer van Netelenbos is niet voldoende geweest. Er worden nog meer afvalligen gezocht. Het is begrijpelijk, dat vele predikanten wat nerveus worden door dat speuren naar ketters en gaarne een gelegenheid aangrijpen om te kunnen toonen, dat zij niet de onwaardigen zijn, die aan de kettervrees dienen ten offer gebracht te worden. Dat zoo iets inderdaad mogelijk is, blijkt ten duidelijkste uit een artikel van dr. B. Wielenga, Gereformerd predikant te Amsterdam, in het weekblad „De Reformatie”, waarin hij, om geruchten dienangaande tegen te spreken, den volke kond doet, dat hij nog altijd volkomen trouw is aan de belijdenis.

Men is zich niet half bewust, wat er gebeuren zal, als de macht van den ouderling niet geknot wordt. „Als dat zoo doorgaat, kan het spoedig zoover komen, dat gereformeerde predikanten in de kerkelijke bladen hun rechtzinnigheid gaan adverteeren” roept hij al schrijvende uit. Nu, dat zou voor onze kerkelijke bladen nog eens een voordeeltje kunnen worden. Ze hebben over 't algemeen niet te worstelen met een teveel aan advertenties. Maar ook het slot van 's mans ontboezeming moet ge nog even aanhooren. Het is hetsch de moeite waard.

„Men zal nu wel met ons willen gelooven, dat de ouderling in de Geref. Kerken op menige plaats zoo ongeveer alles te zeggen heeft, want ook in de kerkeraadsvergaderingen heeft hij het meeste in te brengen.”

De „men”, tot wien v. G. Z. zich richt, wordt dus voor tamelijk lichtgeloozig gehouden. 't is ook een liberale „men”.

Een broeder van v. G. Z.

v. G. Z. is uit een talrijke familie. En meerdere van zijn broeders hebben schrijverstaten. Een schijnt er zelfs Geref. predikant te zijn. In „Bergopwaarts” vond ik ten minste een artikel, dat zoo begon: „Naar men zegt heeft Ds. Netelenbos brieven ontvangen van niet minder dan dertien predikanten der Geref. Kerken, die hem hunne sympathie hebben betuigd” en zelf ondertekent hij nu als „De Veertiende”.

Natuurlijk toornit hij, anders ware hij geen broeder van v. G. Z. vreesclyk op Gereformeerde Kerkbodes. Ook ons blad krijgt een veeg uit de pan. Om nu te laten zien, dat wij publiciteit allerminst schromen, nemen wij zijn stuk grootendeels over.

De Gereformeerde Kerken verheugen zich in een aantal Kerkbodes, die naarstig toezien op de leer der predikanten en bij de geringste „afwijking” alarm blazen.

Ondertusschen verheerlijken zij het neo-Calvi-

nisme, prediken zij de veronderstelde wedergeboorte en zijn ze „in de lijn des verbonds”.

In hunne banieren hebben zij geschreven „de eere Gods” en prediken die in niet altijd gekuiscchten vorm „op alle terreinen des levens”. Bovendien zijn de redacteurs echte schreeuwelijken en zien ze minder op de middelen dan op het doel.

Zoo ver is het reeds gekomen, dat een man als Dr. Geelkerken, die zijn getuigenis deed hooren tegen „Het Getuigenis” der laatstgehoudene Synode, zoo juist genoemd: „het mandement der Gereformeerde bisschoppen”, wiens woord zoo noopt tot zelfonderzoek, gemeend heeft een aanklacht te moeten indienen wegens laster tegen den bekenden redacteur van „Het Friesch Kerkblad”, Dr. Van der Meulen, in „Bergopwaarts” eens genoemd „de bloed-worsttheoloog”.

Zal deze aanklacht ontvankelijk worden verklaard? Of zullen de andere Kerkbodes, de kleine pers, die in elk onzicht klein is, front maken tegen den man, die met Dr. Brussaard een poging, een eerlijke poging aanwendde om Ds. Netelenbos te redden?

Wij vermoeden het laatste. Want wat een man als Ds. Wisse, wiens prediking en wiens geschriften zoo ernstig tegen het intellectualisme hebben gewaarschuwd, niet alleen van „het Friesch Kerkblad”, maar ook van de „Geldersche” en „Zeeuw-sche” en „Noord-Hollandsche” en „Zutphensche”, die maakte het 't fraaist, maar ook van „de Hazuin” en „de Ster” te hooren kreeg, grenst aan het ongeloofelijke.

Maar inmiddels komt bij mij, en bij velen predikanten en studenten de vraag op, of wij deze dingen langer kunnen duldten? Of het niet tijd wordt ons te vereenigen. Wij zijn talrijker dan men gelooft, dan „de Reformatie” gelooft, dat nieuwe blad, dat ons naar „een tweede Trente” voert.

Indien Dr. Geelkerken eens het initiatief wilde nemen Een vergadering van die predikanten, die de zaak Netelenbos uitschakelende, zich homogeen wilde verklaren met het streven van Geelkerken en Vermaat, in de Paaschvacantie bijv., want met Vermaat geloof ook ik niet in het Calvinisme in de Geref. Kerken, in de veronderstelde wedergeboorte en in alles, wat men ons tegenwoordig opdischt als zuiver naar de Gereformeerde „beginselen”.

„De Reformatie” voert volgens hem naar een tweede Trente.

Waarlijk geen geringe beschuldiging.

Gaarne zouden wij daarover nader met hem willen handelen, indien hij slechts zijn naam wil bekendmaken.

Overigens duwt hij enkele met name genoemde predikanten in een hoek, waar zij volgens eigen uitdrukkelijke verklaring niet willen staan.

De vraag dring zich op, of hij wel op de hoogte is. „Veertiende”, uw strijdwijze is niet mannelijk en fier. HEPP.

STEMMEN UIT ONZE KERKEN.

Mag ik als lid onzer Kerk, eens een opmerking maken, die m.i. van veel belang kan zijn voor „zoekenden naar zekerheid” onder ons. Ik hoorde voor eenigen tijd van den kansel dit frische woord aan de „bekommerden”: „Als gij van harte uwe zonden den Heere hebt beliden, dan gebiedt u Gods Woord te gelooven, dat uwe zonden u vergeven zijn. Als gij, opgestaan na zulk een gebed nog twijfelt aan de vergeving uwer zonden, is deze twijfel schuldig ongelooft”. Dit woord verlijdde mij om zijn klaarheid en beslistheid. Edoch — de ervaring heeft mij geleerd, dat er nog een andere stap gedaan dient te worden, eer de blijdschap der zekerheid der schuldvergeving in zoete bevinding wordt genoten. Vergeef mij dus, als dit schrijven sterk subjectief is, eerder 't karakter van een getuigenis, dan van een verklaring heeft. Jaren en jaren had ik gebeden en gelezen, en nooit was ik tot zekerheid gekomen, totdat iemand mij opmerkzaam maakte op de beteekenis van het „danken” na 't gebed, en als den dag van gisteren herinner ik mij nog den gedrukwaardigen morgen, toen ik op zijn aandrang na mijn gebed er toe kwam om — zonder acht te slaan op wat ik gevoelde of niet gevoelde, op wat ik dacht, of niet dacht, om, op grond van 't getuigenis van Gods Woord — met zooveel woorden den Heere te danken voor de vergeving mijner zonden en voor de aanneming als kind van Hem. Die eerste dankzegging deed mij een helder licht opgaan; daarvoor werd ik in de ruimte gezet. Het is nu ruim vijf jaar geleden, en sedert is het de grondtoon van mijn leven en mijn gebed geworden; de blijdschap mijner ziele, die steeds meer bevestigd is door hetgeen Gods Woord er over schrijft.

„Filippenzen 4:6. Weest in geen ding bezorgd, maar laat uwe begeerten in alles door bidden en smeeken met dankzegging bekend worden bij God.”

En als wij bidden om geestelijke goederen, b.v. om den Heiligen Geest, om de vergeving onzer zonden, om de aanneming tot kind; goederen, waarvan de Schrift ons zegt, dat het de wil des Heeren is, die te geven op 't gebed; dan moet zulk een gebed gevolgd worden door de dankzegging voor de ontvangen schuldvergeving, voor den ontvangen Heiligen Geest, voor de ontvangen aanneming tot kind, op grond van Gods Woord, dat als absoluut zeker en betrouwbaar moet gelden.

Zoodoende, erit men God, door Zijn Woord voor Zijn heilig aangezicht tot grond te maken van eigen vrede en zekerheid en zoodoende ervaart men metterdaad, bevindelijk, het zalig bezit dezer geestelijke zegeningen.

Jaren en jaren, tientallen van jaren, ben ik altijd maar opgehouden met troostwoorden (?) als deze — ge moet maar aanhouden in 't gebed — op Zijn tijd zal de Heere wel verhooren — ge moet maar op de kenteekenen van 't geloof zien, enz. Alles volkomen

waar, maar voor mij onvoldoende gebleken. Eerst toen ik aan 't gebed de dankzegging paarde, ging 't licht mij op en 't komt mij voor, dat daar over 't algemeen veel te weinig in de prediking op gewezen wordt. Ik zou uit mijn nu vijfjarige ervaring velerlei kunnen mededeelen, maar hoop en bid, dat dit kleine stukje schrifts ook bijdrage tot reformatie van 't geloofsleven van zeer velen in onze Kerken — van de ernstigsten vaak — maar die bekommerd en twijfelmoedig nooit tot de blijde zekerheid des geloofs komen; die het zoo dikwijls herhaalde: „Wij weten” van Paulus nooit nog met blijdschap naspreken.

H.

S.

KERKNIEUWS.

GEREFORMEERDE KERKEN.

Tweestal te:

Hallum, A. J. Fanoy te Oosterzee en J. L. v. d. Wolf te Haastrecht.

Utrecht, R. E. v. Arkel te Soest en D. Hogenbirk Jr. te Charlota.

Zwolle, C. Bouma te Hoofddorp en S. Doornbosch te 's Hertogenbosch.

Beroepen te:

Bomschoten en Spakenburg A. J. F. van Hulstijn te Middelstum.

Kornhorn, D. van Dijk, cand. te Ooster-Nijkerk.

Nieuwerkerk a. d. IJssel, A. J. Fanoy te Oosterzee.

Vroomshoop, H. H. Schoemaker te Zwartsluis.

Wolvega, J. Voerman te Warns.

IJlst, J. v. d. Meulen te Schoonoord.

Zuid-Laren, D. Drenth te Leimuiden.

Bedankt voor:

Delft, F. C. Meijster te Rotterdam.

Echten, C. van der Woude, cand. te Sneek.

Herwijnen, G. de Jager te Grijskerke.

Intrede te:

's-Gravenhage, S. O. Los, Tekst Hebr. 4: 12—13.

Oenkerk, H. P. M. G. de Walle, Tekst Joh. 1: 29b.

Vorden, C. A. van Nood, Tekst 2 Cor. 4: 5.

Ineengesmolten. De Classis Groningen heeft de ineensmelting van de kerken van Bedum A en B met blijdschap goedgekeurd.

CHUISTELIJKE GEREFORMEERDE KERK.

Beroepen te:

Vlissingen, P. de Groot te Rotterdam.

Aangenomen naar:

Arnhem, G. Wisse te Driebergen.

Bedankt voor:

Doensburg, 's-Gravendeel, Hoogeveen, Maasland, Noordeloos en Zierikzee, G. Wisse te Driebergen.

NEDERLANDSCHE HERVORMDE KERK.

Drietal te:

Kralingen, N. v. d. Snoek te Zetten, M. Jongebreur te Veenendaal en D. Plantinga te Elburg.

Beroepen te:

Abbekerk, F. W. Boers te Graft.

Delfshaven, G. Bolkestein te Katwijk aan Zee.

Harich, B. Dijkstra te Longerbou.

Hedel, K. van As te Dirksland.

Kampen, J. J. Timmer te Montfoort.

Kortgene, K. H. Miskotte, cand. te Utrecht.

Nieuw- en St. Joodland, C. V. Meischke, om. pred. te 's-Hage.

Oudemirdum, P. Kruijt te Stiphout.

Rijsoord, J. G. L. Brouwer, cand. te 's-Gravenhage.

Vlissingen, J. A. van Selms te Dedemsvaart.

Winkel en Balk, J. Eringa te Woerden.

Aangenomen naar:

Aardenburg, H. J. Barnouw te Oude Niedorp.

Nieuwerkerk a. d. IJssel, N. Lijndijk te Scherpenisse.

Bedankt voor:

Beesd, Dr. Th. L. Huijtema te Apeldoorn.

Rijswijk (G.), W. J. van Elden te Terkaple.

Zwaagwestmunde, R. C. W. J. Hoek, cand. te Oudewater.

Afscheid van:

Alkmaar, T. Kloosterman, Tekst Lucas 12: 33—36.

Leerdam, Dr. J. Severijn, Tekst 1 Cor. 3: 13.

Intrede te:

Kamperland, G. de Wijk, Tekst Ex. 35: 14.

Minnertaga, L. Moolhuizen, Tekst Jes. 61: 1—3.

Tholen, K. P. Dalem, Tekst Ps. 119: 130.

Zierik, A. de Vries, Tekst 1 Cor. 2: 2.

ADVERTENTIËN.

NAAML. VENNOOTSCHAP „PHARUS”

HYPOTHEEK EN SPAARVERZEKERING-MAATSCHAPPIJ

Archimedesstraat 64 's-GRAVENHAGE.

Raad van Commissarissen:

Mr. J. A. DE WILDE, WILH. RICHTERS, 's-Gravenhage, 's-Gravenhage.

W. DE VLUGT, Amsterdam, S. BAKKER, Bussum.

Directie: J. P. MEIJER.

De Maatschappij „PHARUS” geeft naast gewone Pandbrieven ook SPAARPANDBRIEVEN uit, die naast 4% rente een dividend uitkeeren en een der meest praktische en aangename spaar-gelegenheden vormen.

Vraagt nadere inlichtingen bij de Directie.

Voor heeren vertegenwoordigers een aangename en loonende werkring.